

Noter

Nobelprisen går til... – Kristian Hvidtfelt Nielsen

Alle historiske citater i denne bog er nænsomt tillempet nutidig dansk stavemåde og grammatik.

S. 2ø: Svend Lomholt, *Niels R. Finsen* (Gyldendal, 1943), 173.

S. 2m: ”Niels Ryberg Finsen – Facts,” The Nobel Prize, tilgået den 14. december 2023, <https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/1903/finsen/facts/>.

Prisen bliver uddelt inden for fagområderne fysiologi eller medicin. De to andre videnskabelige nobelpriser bliver uddelt til videnskabsfolk inden for henholdsvis fysik og kemi.

S. 3ø: Hagemanns, Fabers og Finsens taler ved ceremonien er gengivet i *Politiken*, 11. december 1903.

S. 4n: Henry Nielsen og Keld Nielsen, ”Nobel: Mennesket, testamentet og priserne,” i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpriser*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 22-51, 28.

S. 5m: Jacalyn Duffin, ”Commemorating Excellence: The Nobel Prize and the Secular Religion of Science,” i *Attributing Excellence in Medicine: The History of the Nobel Prize*, red. Nils Hansson, Thorsten Halling, and Heiner Fangerau, *Clio Medica: Studies in the History of Medicine and Health* (Leiden: Brill, 2019), 17-38, 27.

S. 5n: Arne Hessenbruch og Flemming Petersen, ”Niels Ryberg Finsen (1903): Til kamp mod mørke og sygdom,” i *Nabo Til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpriser*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 318-44, 336-37.

S. 6m: Hessenbruch og Petersen, ”Niels Ryberg Finsen,” 340.

S. 6n: Gustav Kallstrand, ”The Image of the Nobel Prize,” *Public Understanding of Science* 27, no. 4 (2018), 405-16.

S. 7ø: Anonym, ”The Nobel Prizes,” *Boston Medical and Surgical Journal* CXLIX, no. 20 (1903), 554.

- S. 8n: Mörners tale er bl.a. gengivet i *Politiken*, 11. december 1903.
- S. 9m: Vilhelm Møller-Christensen, "Niels Ryberg Finsen," i *Finseninstituttet: Udsendt i Anledning af Finseninstituttets 50 Aars Jubilæum*, red. Vilhelm Møller-Christensen (København: Berlingske, 1946), 24-25.
- S. 10n: Dr. Prion, "Dr. Finsen," *Politiken*, 4. december 1896.
- S. 10n: Niels R. Finsen, *Om Anvendelse i Medicinen af koncentrerede kemiske Lysstråler* (København: Gyldendal, 1896).
- S. 11ø: Finsen, *Om Anvendelse*, 41.
- S. 11m: Finsen, *Om Anvendelse*, 42.
- S. 12ø: Hessenbruch og Petersen, "Niels Ryberg Finsen," 329; Tania Anne Woloshyn, *Soaking Up the Rays: Light Therapy and Visual Culture in Britain, c.1890-1940* (Manchester: Manchester University Press, 2017).
- S. 12n: Hessenbruch og Petersen, "Niels Ryberg Finsen," 328.
- S. 13n: Anker Aggebo, *Niels Finsen 15. december 1860 - 24. september 1904. En Saga om Daad* (København: Nyt Nordisk Forlag, 1940), 206.
- S. 14ø: Svend Lomholt, "Niels Finsen", *Dansk Biografisk Leksikon*, lex.dk, tilgået 2. april 2024, https://biografiskeksikon.lex.dk/Niels_Finsen.
- S. 14m: Morten A. Skydsgaard, "Medicin," i *Lys over Landet 1850-1920*, Dansk naturvidenskabs historie, bind 3, red. Peter C. Kjærsgaard (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2006), 217-38, 232.
- S. 14n: René Flamsholt Christensen, *Peter Ludvig Panum: Det moderne gennembrud i dansk medicin* (Roskilde: FADL, 2020).
- S. 15n: Skydsgaard, "Medicin," 218.
- S. 18m: Hessenbruch og Petersen, "Niels Ryberg Finsen," 334-35.
- S. 18n: Jørgen Lyngbye, *Lyssagen: Niels Finsen og hans team på Finsensinstituttet* (København: Nordisk Forlag, 2003), 97.
- S. 18n: Hessenbruch og Petersen, "Niels Ryberg Finsen," 329-34.

- S. 19ø: Hessenbruch og Petersen, "Niels Ryberg Finsen," 331.
- S. 19m: Hessenbruch og Petersen, "Niels Ryberg Finsen," 331.
- S. 19n: Aggebo, *Niels Finsen*, 213.
- S. 20m: Annie Jamieson, "More Than Meets the Eye: Revealing the Therapeutic Potential of 'Light', 1896-1910," *Social History of Medicine* 26, no. 4 (2013), 715-37, 720.
- S. 21m: Lomholt, *Niels R. Finsen*, 125.
- S. 21m: Johannes V. Jensen, *Den gotiske Renaissance* (København: Det Nordiske Forlag, 1901), 105.
- S. 21n: Jensen, *Den gotiske*, 129.
- S. 23ø: Claus Møller Jørgensen, "Modernisering, internationalisering og urbanisering," *danmarkshistorien.dk*, tilgået 2. april 2024, <https://danmarkshistorien.dk/perioder/fra-enevaeldig-helstat-til-nationalstat-1814-1914/modernisering-internationalisering-og-urbanisering>.
- S. 23ø: Thomas Söderqvist, Jan Faye, Helge Kragh og Frank Allan Rasmussen, red., *Videnskabernes København* (Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, 1998).
- S. 23n: Lars-Henrik Schmidt og Jens Erik Kristensen, *Lys, luft og renlighed: Den moderne socialhygiejnes fødsel* (København: Akademisk Forlag, 1986).
- S. 24ø: Johannes V. Jensen, *Den ny Verden: Til international Belysning af nordisk Bondekultur* (København: Gyldendal, 1907), 240, 242.
- S. 25m: Mikkel Thelle, "'Et Spejl med mange hundrede flader' - Elektrificeringen af byen og kroppen omkring 1900," *Kulturstudier* 5, nr. 1 (2015), 31-54, 40.
- S. 26ø: Daniel Henschen, "Landsforeningen mod Tvangsvaccination: Den første organiserede vaccinationsmodstand i Danmark," *Temp – Tidsskrift for historie* 12, nr. 23 (2021), 79-104.

S. 28m: Ekke, "Niels Finsens Begravelse," *Politiken*, 30. september 1904.

S. 29ø: Ekke, "Niels."

S. 29n: Lomholt, *Niels R. Finsen*, 197.

S. 30n: Rudolph Tegner, *Mod lyset: Arbejder, oplevelser, erindringer* (København: Fogtdal, 1991), 128.

S. 31m: Tegner, *Mod lyset*, 128.

S. 31m: N. L., "Rudolph Tegnens Finsens-Monument," *Politiken*, 24. august 1910.

S. 32ø: William Thulstrup, *Niels R. Finsen* (København: Schönberg, 1910), 8.

S. 32n: Lyngbye, *Lyssagen*, 50-51.

S. 33n: Lomholt, *Niels R. Finsen*, 57.

S. 34ø: Anker Brink Lund, "Finsens Medicinske Lysinstitut," *Den jyske historiker*, nr. 72 (1995), 42-55, 44.

S. 34n: Lund, "Finsens," 47.

S. 35ø: Lund, "Finsens," 47.

S. 35n: Lund, "Finsens," 49.

S. 36n: Kirsten Iversen Møller, Brian Kongshøj, Peter Alshede Philipsen, Vibeke Ostergaard Thomsen og Hans Christian Wulf, "How Finsen's Light Cured Lupus Vulgaris," *Photodermatology, Photoimmunology & Photomedicine* 21, no. 3 (2005), 118-24, 118.

S. 37ø: Lyngbye, *Lyssagen*, 106.

S. 37n: Lyngbye, *Lyssagen*, 118.

S. 41m: Louise Karlskov Skyggebjerg, *Industri på udstilling: 1888* (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2017).

S. 43m: Daniel Charles, *Between Genius and Genocide: The Tragedy of Frits Haber, Father of Chemical Warfare* (London: Jonathan Cape, 2005).

S. 43n: Jürgen Neffe, *Einstein: A Biography* (London: Polity Press, 2007), 256.

S. 46m: Carl Julius Salomonsen, "Ved Indvielsen af Statens Serum-Institut," i Carl Julius Salomonsen, *Smaa-Arbejder* (København: L. Levison Junr., 1917).

S. 47ø: Anita Kildebæk Nielsen, "August Krogh (1920): 'Videnskabsmand forklarer hvorfor Piger rødmer'," i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpriser*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 345-69, 356.

S. 47m: Anonym, "Interview med Nobelpristageren," *Berlingske Tidende*, 29. oktober 1920.

S. 48ø: Kurt Jacobsen, *Novo Nordisk* (København: Gads Forlag, 2023).

S. 48n: Helge Holst, *Vort fysiske Verdensbillede og Einsteins Relativitetsteori* (København: Gyldendal, 1920).

S. 48n: Viggo Cavling, "Verden som Illusion," *Politiken*, 5. december 1919.

S. 50ø: Klaus Hentschel, *Interpretationen und Fehlinterpretationen der speziellen und der allgemeinen Relativitätstheorie durch Zeitgenossen Albert Einsteins* (Basel: Birkhauser, 1990), 93.

S. 50m: Helge Holst og H. A. Kramers, *Bohrs Atomteori, almentfatteligt fremstillet* (København: Gyldendalske Boghandel, 1922). Se også Helge Kragh og Kristian H. Nielsen, "Spreading the Gospel: A Popular Book on the Bohr Atom in its Historical Context," *Annals of Science* 70, no. 2 (2013), 257-83.

S. 50m: Finn Aaserud, "Niels Bohr (1922): 'Jeg ved, hvor lidt jeg har fortjent dette...'," i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpriser*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 221-53.

S. 50n: Tor Nørretranders, *Det udelelige: Niels Bohrs aktualitet i fysik, filosofi og politik*, 3. udgave (København: Gyldendal, 2022).

S. 51ø: Abraham Pais, *Subtle is the Lord: The Science and Life of Albert Einstein* (Oxford: Oxford University Press, 1982), 440.

S. 51m: John Bell, *Speakable and Unspeakable in Quantum Mechanics*, 2. udgave (Oxford: Oxford University Press, 2011), 143.

S. 52ø: Niels Bohr, *Atomfysik og menneskelig erkendelse* (København: Schultz, 1957), 112.

S. 52n: Erling Norrby, *Nobel Prizes and Life Sciences* (Singapore: World Scientific, 2010), 115.

S. 53ø: Anita Kildebæk Nielsen og Eivind B. Thorling, "Johannes Fibiger (Fysiologi eller Medicin 1926): En fejltagelse?," i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpriser*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 370-95, 384.

S. 53m: National Cancer Institute, "Milestones in Cancer Research and Discovery," tilgået 31. august 2024, <https://www.cancer.gov/research/progress/250-years-milestones>.

S. 53n: Paul D. Stolley og Tamar Laskey, "Johannes Fibiger and His Nobel Prize for the Hypothesis That a Worm Causes Stomach Cancer," *Annals of Internal Medicine* 116, no. 9 (1992), 765-69.

S. 53n: Nielsen og Thorling, "Johannes Fibiger," 395.

S. 54m: Söderqvist m.fl., *Videnskabernes København*.

S. 55m: Allan Lyngs, "The Professors' Professor: The American Students of August Krogh," *Journal of the History of Medicine and Allied Sciences* 78, no. 2 (2023), 171-90, 179.

S. 55m: Nielsen og Nielsen, "Nobel," 49.

S. 56m: Nielsen og Nielsen, "Nobel," 49.

S. 56n: Felix Richter, "The Nobel Prize Gender Gap," *Statista*, tilgået 2. april 2024, <https://www.statista.com/chart/2805/nobel-prize-winners-by-gender/>.

S. 57m: Søren Kierkegaard, *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift til de filosofiske Smuler. Mimisk-pathetisk-dialektisk Sammenskrift, existentielt Indlæg* (København: C. A. Reitzel, 1846), 501.

S. 57m: Dorthe Chakravarty og Sarah von Essen, *Nielsine Nielsen: Danmarks første kvindelige akademiker og læge* (København: FADL's Forlag, 2019).

S. 57n: Peter C. Kjærgaard, "Videnskabens Kvinder," i *Lys over Landet 1850-1920*, Dansk naturvidenskabs historie, bind 3, red. Peter C. Kjærgaard (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2006), 331-41, 333.

S. 59m: Jens Chr. Manniche, *Damen der skød på doktoren: En bog om Anna Hude*, Gads Biografiserie (København: Gad, 1993).

S. 60ø: Mathias Thomsen, "Sofie Rostrup," *Anzeiger für Schädlingkunde* 3, no. 9 (1927), 99.

S. 60ø: Adler var inspirationskilde for Henrik Pontoppidans Jakobe Salomon i romanen *Lykke-Per*, se Bent Blüdnikow, ”Hun var heltinden i »Lykke-Per«, og hendes skole revolutionerede den danske skoleverden – men i dag kender ingen hendes navn,” *Berlingske Tidende*, 25. december 2021.

S. 61n: Lis Jacobsen, red., *Kvindelige Akademikere 1875-1925* (København: Gyldendal, 1925).

S. 62ø: Helge Kragh og Mads Kleis Møller, ”Henrik Dam (1943): En anonym prisvinder,” i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpriser*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 396-418, 396.

S. 64ø: Kragh og Møller, ”Henrik Dam,” 402.

S. 64n: Citeret efter Kragh og Møller, ”Henrik Dam,” 417.

S. 65ø: Niels Ole Kjeldsgaard, ”Ebba Lund,” i *Oversigt over Selskabets Virksomhed 2000-2001* (København: C. A. Reitzels Forlag, 2002), 209-19.

S. 65m: Henrik Knudsen, ”Politik, penge og forskningsvilkår,” i *Viden uden Grænser, 1920-70*, Dansk naturvidenskabs historie, bind 4, red. Henry Nielsen og Kristian Hvidtfelt Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2006), 323-46, 334.

S. 65n: Børge Michelsen, ”Dansk Videnskab paa Vej mod Proletarisering,” *Politiken*, 3. februar 1943.

S. 66m: Mogens Blegvad, *Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1942-1992* (København: Munksgaard, 1992), 43.

S. 66n: Citeret efter Kragh og Møller, ”Henrik Dam,” 415.

S. 67ø: Citeret fra Blegvad, *Det Kongelige*, 47.

S. 67m: Blegvad, *Det Kongelige*, 46.

S. 69ø: Knudsen, ”Politik,” 337-38.

S. 69m: Hamm., ”Skarp afsløring af studenternes kaar,” *Politiken*, 11. januar 1951.

S. 69n: Niels Bohr, ”Niels Bohrs dybt alvorlige Appel,” *Politiken*, 19. januar 1951, 5.

S. 69n: Knudsen, ”Politik,” 337.

S. 70ø: Anonym, ”Humor og alvor i Akademikertoget,” *Politiken*, 3. februar 1951.

S. 70n: Anonym, ”Positiv rigsdag modtog de 10.000 akademikere; Det magtfulde opbud af forskere og studenter,” *Politiken*, 3. februar 1951.

S. 70n: Henrik Knudsen, *Videnskabens mand: Fysiologen, formidleren og forskningsaktivisten Poul Brandt Rehberg* (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2010), 257.

S. 71n: Kristian Hvidtfelt Nielsen, ”Carlsbergs æresbolig: Hjem, videnskab og samfund,” i *Videnskab, vilje og værdier: J.C. Jacobsens villa på Carlsberg*, red. Birgitte Possing (København: Strandberg Publishing, 2022), 205-17; Charlotte Christensen, ”Margrethe Bohr – nationens førstedame,” *Information*, 24. september 1999.

S. 72m: Helge Kragh og Jesper Degn Nielsen, ”Aage Bohr og Ben Mottelson (1975): Et kernekollektiv,” i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpristagere*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 254-75, 267.

S. 73ø: Kragh og Nielsen, ”Aage Bohr,” 255.

S. 73m: Kragh og Nielsen, ”Aage Bohr,” 257.

S. 73n: Sven Bjørnholm, ”Bohr-Mottelsons atomkernemodel,” *Den Store Danske*, lex.dk, tilgået 2. april 2024. https://denstoredanske.lex.dk/Bohr-Mottelsons_atomkernemodel.

S. 74ø: Jørgen Steen Nielsen, "Barsebäck-sagens alt for stille diplomati," *Information*, 19. februar 2000.

S. 74n: Kragh og Nielsen, "Aage Bohr," 269.

S. 75ø: Kragh og Nielsen, "Aage Bohr," 269.

S. 75m: Ove Nathan. "De sagde at Titanic ikke kunne synke," *Politiken*, 7. juli 1978.

S. 75n: Rosanna Farbøl, Thorsten Borring Olesen og Niels Wium Olesen, "Atomkraft-politik i Danmark, 1973-1985," *danmarkshistorien.dk*, tilgået 2. april 2024, <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/atomkraft-politik-i-danmark-1973-1985>.

S. 77m: Ritt Bjerregaard, "Videnskaben må ændre holdning," *Politiken*, 26. august 1975.

S. 78n: Kragh og Nielsen, "Aage Bohr," 271.

S. 79ø: Jakob Bondorf, "Fysik og samfund," *Politiken*, 7. november 1975.

S. 79m: Carl Th. Pedersen, "Bohr trækker forskning skæv," *Politiken*, 25. september 1977.

S. 79m: Kragh og Nielsen, "Aage Bohr," 272.

S. 81ø: Thomas Söderqvist, *Hvilken kamp for at undslippe: En biografi om immunologen og nobelpristageren Niels Kaj Jerne* (København: Borgen, 1998).

S. 81m: Thomas Söderqvist, "Niels Kaj Jerne (1984): At få en nobelpris er ikke nogen garanti mod angsten for at blive glemmt," i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpristagere*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 419-43, 442.

S. 81n: Nils Engelbrecht, "Niels K. Jerne," *Den Store Danske*, lex.dk, tilgået 2. april 2024, https://denstoredanske.lex.dk/Niels_K._Jerne.

S. 85m: Mats Urde og Stephen A. Greyser, "The Nobel Prize: the identity of a corporate heritage brand," *Journal of Product & Brand Management* 24, no. 4 (2015), 318-32.

S. 86ø: Gustav Källstrand, "More Than a Prize: The Creation of the Nobel System," i *Attributing Excellence in Medicine: The History of the Nobel Prize*, red. Nils Hansson, Thorsten Halling og Heiner Fangerau (Leiden: Brill, 2019), 39-58.

S. 86n: Urde og Greyser, "The Nobel," 324.'

S. 86n: Nielsen og Nielsen, "Nobel," 44-5.

S. 87m: Pierre Maurage, Alexandre Heeren og Mauro Pesenti, "Does Chocolate Consumption Really Boost Nobel Award Chances? The Peril of Over-Interpreting Correlations in Health Studies," *The Journal of Nutrition* 143, no. 6 (2013), 931-33.

S. 87m: Kaare Aagaard og Jesper W. Schneider, "Research funding and national academic performance: Examination of a Danish success story," *Science and Public Policy* 43, no. 3 (2016), 518-31.

S. 88m: Kaare Aagaard, "Kampen om basismidlerne: Historisk institutionel analyse af basisbevillingsmodellens udvikling på universitetsområdet i Danmark," (ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet, 2011), 233-35.

S. 88n: Aagaard og Schneider, "Research funding," 526.

S. 89m: Henrik Knudsen, "Da friheden blev øremærket," i *Videnskab er lidenskab*, red. Morten Arnika Skydsgaard og Kristian Hvidtfelt Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2018), 130-33.

S. 90ø: Jens Chr. Skou, *Om heldige valg. Eller hvad frøer, krabber og hajer også kan bruges til* (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2013).

S. 90ø: Thomas Vorup-Jensen, ”Jens Christian Skou (1997): Forskning i periferien,” i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpristagere*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 276-301, 296.

S. 90n: Hans Peter Jensen, ”Danmark har brug for flere Nobelpristagere,” *Ingeniøren*, sektion 2, 9. januar 1998.

S. 90n: Vorup-Jensen, ”Jens-Christian Skou,” 297.

S. 91ø: Vorup-Jensen, ”Jens-Christian Skou,” 297.

S. 91n: Science Museerne, ”Den excellente langsommelighed,” Science Museerne, tilgået 2. april 2024, <https://sciencemuseerne.dk/om-science-museerne/nyhed/artikel/den-excellente-langsommelighed>.

S. 92n: Henry Nielsen og Keld Nielsen, ”Resumé og konklusioner,” i *Nabo til Nobel: Historien om tretten danske Nobelpristagere*, red. Henry Nielsen og Keld Nielsen (Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2001), 444-73, 471.

S. 93n: Harriet Zuckerman, *Scientific Elite: Nobel Laurates in the United States*, 2. udgave (New Brunswick: Transaction Publishers, 1997), 247.

S. 94m: Zuckerman, *Scientific Elite*, 221-30.

S. 95m: Sarah Skarum, ”7 døgn: Hans datter er lidt stødt: »Er det virkelig sådan, man skal se sin far få Nobelprisen?«,” *Politiken*, 7. oktober 2022.

S. 95n: Skarum, ”7 døgn.”

S. 96ø: Elisabeth Eskildsen, "Nobelpristager Morten Meldal: To indsatser kan give Danmark flere videnskabelige gennembrud," *Videnskab.dk*, 31. oktober 2022, tilgået 2. april 2024, <https://videnskab.dk/naturvidenskab/nobelpristager-morten-meldal-to-indsatser-kan-give-danmark-flere-videnskabelige-gennembrud/>.

S. 96n: Nils Thorsen, "Han fik Nobelprisen. Nu vil han vise os den usynlige verden," *Politiken*, 24. marts 2024.

S. 97m: Massimiano Bucchi, "'The winner takes it all?' Nobel laureates and the public image of science," *Public Understanding of Science* 27, no. 4 (2018), 390-96, 392.

S. 97n: Morten Mikkelsen, "Ny biografi afslører ingen skeletter i skabet: Niels Bohr var århundredets rollemodel," *Kristeligt Dagblad*, 14. november 2022.

S. 99m: Alle taler kan findes på nobelprisens hjemmeside: <https://www.nobelprize.org/>.